

Byla C-667/23

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2023 m. lapkričio 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landgericht Ravensburg (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. spalio 27 d.

Ieškovai:

Gruß Verwaltungs-GmbH

FO

AT

PV

QZ

Atsakovė:

Volkswagen AG

Pagrindinės bylos dalykas

Reglamentas (EB) Nr. 715/2007 – Dyzelinė transporto priemonė – Išmetamųjų dujų recirkuliacija – Temperatūrinis valdiklis – Hipotetinis patvirtinimas – Žalos atlyginimas – Apskaičiavimas

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar transporto priemonės pirkėjo teisė iš transporto priemonės gamintojo gauti žalos atlyginimą dėl aplaidaus – su draudžiamu valdikliu, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalį – transporto priemonės pateikimo rinkai gali būti paneigiama motyvu:
 - a) kad yra neišvengiama gamintojo klaida dėl draudžiamumo;
jei taip:
 - b) kad gamintojo klaida dėl draudžiamumo buvo neišvengiama, nes institucija, kompetentinga suteikti EB tipo patvirtinimą arba imtis paskesnių priemonių, faktiškai patvirtino įrengtą valdiklį;
jei taip:
 - c) kad gamintojo klaida dėl draudžiamumo buvo neišvengiama, nes institucija, kompetentinga suteikti EB tipo patvirtinimą arba imtis paskesnių priemonių, gavusi atitinkamą užklausa, būtų patvirtinusi teisinį gamintojo suvokimą apie Reglamento (EB) Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalį (hipotetinis patvirtinimas)?
2. Ar su Sąjungos teise suderinama tai, kad, esant teisei iš transporto priemonės gamintojo gauti žalos atlyginimą dėl aplaidaus – su draudžiamu valdikliu pagal Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalį – transporto priemonės pateikimo rinkai:
 - a) transporto priemonės pirkėjas, pareiškęs teisę į mažą žalos atlyginimą, turi sutikti, kad į žalos atlyginimo sumą būtų įskaitoma kompensacija už naudojimąsi transporto priemone, jeigu ji kartu su likutine verte viršija sumokėtą pirkimo kainą, atskaičius atitinkamą žalos atlyginimo sumą;
 - b) transporto priemonės pirkėjo teisė į mažą žalos atlyginimą apribota 15 % sumokėtos pirkimo kainos?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2007 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (Euro 5 ir Euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos (OL L 171, 2007, p. 1), visų pirma 5 straipsnio 2 dalis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Bürgerliches Gesetzbuch (Civilinis kodeksas, toliau – BGB), visų pirma 276, 823 ir 826 straipsniai

Verordnung über die EG-Genehmigung für Kraftfahrzeuge und ihre Anhänger sowie für Systeme, Bauteile und selbstständige technische Einheiten für diese Fahrzeuge (arba *EG-Fahrzeuggenehmigungsverordnung*) (Nutarimas dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei šių transporto priemonių sistemų, konstrukcinių dalių ir atskirų techninių įtaisų EB patvirtinimo; toliau – EG-FGV), visų pirma 6 ir 27 straipsniai

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl penkių skirtingų atvejų, kurių faktinės aplinkybės nėra identiškos, bet skiriasi tik niuansais.
- 2 Pirmasis procesas: transporto priemonė *VW T6 Caravelle 2.0 TDI* rinkai buvo pateikta su atsakovės pagamintu EA288 tipo dyzeliniu varikliu. Ieškovė transporto priemonę nusipirko kaip Sąjungoje pagamintą naują automobilį už 38 185 EUR. Nėra ginčo dėl to, kad įsigyjant transporto priemonę joje buvo vadinamasis temperatūrinis valdiklis. Esant temperatūrai, kuri nepatenka į temperatūrinio valdiklio veikimo diapazoną, išmetamųjų dujų recirkuliacijos dalis pamažu mažinama. Dėl to, kai transporto priemonė eksploatuojama esant temperatūrai, kuri nepatenka į temperatūrinio valdiklio veikimo diapazoną, išmetama daugiau NOx (azoto oksido).
- 3 Ieškovė laikosi nuomonės, kad žala jai buvo padaryta tyčia ir pažeidžiant papročius. Ji tvirtina, kad temperatūrinis valdiklis yra draudžiamas valdiklis ir kad, be jo, transporto priemonėje dar yra bandymo stendo atpažinimo sistema. Ieškovė reikalauja sumokėti žalos atlyginimo sumą, kurią nustatytų teismas naudodamasis diskrecija, bet ne mažesnę kaip 9 546,25 EUR (t. y. 25 % pirkimo kainos), o jei šis reikalavimas būtų netenkinamas – sumokėti 5 727,75 EUR (t. y. 15 % pirkimo kainos).
- 4 Atsakovė prašo atmesti ieškinį. Ji neigia, kad transporto priemonėje yra bandymo stendo atpažinimo sistema. Dėl temperatūrinio valdiklio atsakovė galiausiai tvirtina, kad jo temperatūros diapazonas yra nuo +12 iki maždaug +39 °C. Atsakovė dėl viso pikto teikia neišvengiamos klaidos dėl draudžiamumo argumentą ir šiuo atžvilgiu remiasi hipotetiniu *Kraftfahrtbundesamt* (Federalinė motorinių transporto priemonių tarnyba) patvirtinimu.
- 5 Antrasis procesas: transporto priemonė *VW Passat Variant Comfortline 2.0 TDI* rinkai buvo pateikta su atsakovės pagamintu EA288 tipo dyzeliniu varikliu. Nėra ginčo dėl to, kad transporto priemonėje yra bandymo stendo atpažinimo sistema. Ieškovas transporto priemonę nusipirko už 13 930 EUR, jos rida tuo metu buvo 93 350 km. Ieškovas šią sumą finansavo iš *Volkswagen Bank* suteiktos paskolos.

- 6 Ieškovas laikosi nuomonės, kad atsakovė žalą jam padarė tyčia ir pažeisdama papročius. Jis tvirtina, kad bandymo stendo atpažinimo sistema yra draudžiamas valdiklis ir kad transporto priemonėje yra dar vienas draudžiamas valdiklis – temperatūrinis valdiklis. Ieškovas reikalauja sumokėti 2 089,50 EUR (t. y. 15 % pirkimo kainos) ir atlyginti 409,20 EUR dydžio finansavimo išlaidas.
- 7 Atsakovė prašo atmesti ieškinį. Ji pripažįsta, kad bandymo stendo atpažinimo sistemą programinė įranga naudoja tam, kad katalizatorius su NOx saugykla būtų visiškai regeneruotas bandymo stende prieš bandomąjį važiavimą per naująjį Europos važiavimo ciklą ir regeneruojamas tiksliai nustatytais momentais per naująjį Europos važiavimo ciklą. Taip matavimo procesas sutelkiamas į NOx kiekį, išmetamą per naująjį Europos važiavimo ciklą, ir išvengiama, kad būtų priskaičiuojamas NOx kiekis, išmestas per ankstesnius ciklus, arba kad būtų neatsižvelgiama į NOx kiekį, išmetamą per atitinkamą ciklą. Be to, dėl bandymo stendo atpažinimo sistemos, priklausomai nuo išmetamųjų dujų temperatūros ir katalizatoriaus su NOx saugykla senėjimo, katalizatoriaus temperatūra per naująjį Europos važiavimo ciklą padidinama prieš pat jo pirmą regeneraciją. Atsakovės manymu, bandymo stendo atpažinimo sistema yra leidžiama, nes jis išmetamam NOx kiekiui neturi išmatuojamos įtakos, bet kokių atveju neturi tokios įtakos, kuri būtų reikšminga ribinėms vertėms. Atsakovė laikosi nuomonės, kad ir temperatūrinis valdiklis yra leidžiamas. Ji tvirtina, kad išmetamųjų dujų recirkuliacija temperatūros diapazone nuo -24°C iki $+70^{\circ}\text{C}$ vyksta 100 %. Atsakovė dėl viso pikto teikia neišvengiamos klaidos dėl draudžiamumo argumentą ir šiuo atžvilgiu remiasi hipotetiniu *Kraftfahrtbundesamt* patvirtinimu.
- 8 Trečiasis procesas: transporto priemonė *VW Golf 2.0 TDI* rinkai buvo pateikta su atsakovės pagamintu EA288 tipo dyzeliniu varikliu. Nėra ginčo dėl to, kad transporto priemonėje yra bandymo stendo atpažinimo sistema. Dėl jo įprastomis eksploatacijos sąlygomis išmetama daugiau NOx (azoto oksido). Ieškovas transporto priemonę nusipirko už 25 300 EUR, jos rida tuo metu buvo 20 km.
- 9 Ieškovas laikosi nuomonės, kad atsakovė žalą jam padarė tyčia ir pažeisdama papročius. Jis tvirtina, kad bandymo stendo atpažinimo sistema yra draudžiamas valdiklis ir kad transporto priemonėje yra dar vienas draudžiamas valdiklis – temperatūrinis valdiklis. Ieškovas reikalauja sumokėti sumą, kurią nustatytų teismas naudodamasis diskrecija, bet ne mažesnę kaip 6 325 EUR (t. y. 25 % pirkimo kainos), o jei šis reikalavimas būtų netenkinamas – sumokėti 3 795 EUR (t. y. 15 % pirkimo kainos).
- 10 Atsakovė prašo atmesti ieškinį. Siekdama apsiginti ji remiasi tais pačiais argumentais, kurie pateikti antrajame procese.
- 11 Ketvirtasis procesas: transporto priemonė *VW New Golf Sportsvan Highline 1.6 TDI* rinkai buvo pateikta su atsakovės pagamintu EA288 tipo dyzeliniu varikliu. Nėra ginčo dėl to, kad joje yra bandymo stendo atpažinimo sistema. Ieškovas transporto priemonę nusipirko už 22 500 EUR, jos rida tuo metu buvo 0 km.

- 12 Ieškovas laikosi nuomonės, kad atsakovė žalą jam padarė tyčia ir pažeisdama papročius. Jis tvirtina, kad bandymo stendo atpažinimo sistema yra draudžiamas valdiklis ir kad transporto priemonėje yra daugiau draudžiamų valdiklių, tarp jų – temperatūrinis valdiklis. Ieškovas reikalauja sumokėti 14 743,22 EUR (grąžinti už transporto priemonę sumokėtą sumą, atskaičius 7 756,78 EUR dydžio kompensaciją už naudojamą transporto priemonę už iki ieškinio pareiškimo nuvažiuotus 120 661 km) mainais už transporto priemonės grąžinimą ir nuosavybės perdavimą, o jei šis reikalavimas būtų netenkinamas – sumokėti 3 375 EUR (t. y. 15 % pirkimo kainos).
- 13 Atsakovė prašo atmesti ieškinį. Siekdama apsiginti ji remiasi tais pačiais argumentais, kurie pateikti antrajame procese.
- 14 Penktasis procesas: transporto priemonė *VW Sharan 2.0 TDI* rinkai buvo pateikta su atsakovės pagamintu EA288 tipo dyzeliniu varikliu. Nėra ginčo dėl to, kad transporto priemonėje yra bandymo stendo atpažinimo sistema. Ieškovas transporto priemonę nusipirko už 42 980 EUR, jos rida tuo metu buvo 15 468 km.
- 15 Ieškovas laikosi nuomonės, kad atsakovė žalą jam padarė tyčia ir pažeisdama papročius. Jis tvirtina, kad bandymo stendo atpažinimo sistema yra draudžiamas valdiklis ir kad transporto priemonėje yra daugiau draudžiamų valdiklių, konkrečiai – temperatūrinis valdiklis ir nuo sukimosi greičio priklausantis išmetamųjų dujų valymo sistemos ir SKR (selektyvioji katalizinė redukcija) katalizatoriaus atjungimo įtaisai. Ieškovas reikalauja sumokėti 27 313,47 EUR (grąžinti už transporto priemonę sumokėtą sumą, atskaičius 15 666,53 EUR dydžio kompensaciją už naudojamą transporto priemonę už iki žodinio bylos nagrinėjimo nuvažiuotus 103 714 km) mainais už transporto priemonės grąžinimą ir nuosavybės perdavimą. Jei šis reikalavimas būtų netenkinamas, ieškovas reikalauja sumokėti 6 447 EUR (t. y. 15 % pirkimo kainos) ir prašo teismo konstatuoti, kad atsakovė privalo jam atlyginti žalą, kurią jis dėl draudžiamų valdiklių patirs ateityje.
- 16 Atsakovė prašo atmesti ieškinį. Ji laikosi nuomonės, kad nei bandymo stendo atpažinimo sistema, nei temperatūrinis valdiklis neturi būti laikomi draudžiamais valdikliais. Atsakovė pripažįsta, jog bandymo stendo atpažinimo sistemos poveikis yra toks, kad, atliekant važiavimą bandymo stende, pasiekus bent 200 °C SKR katalizatoriaus darbinę temperatūrą, išlaikomas darbinis režimas su didesne išmetamųjų dujų recirkuliacijos dalimi, o įprastomis eksploatacijos sąlygomis perjungiamą į darbinį režimą su mažesne išmetamųjų dujų recirkuliacijos dalimi. Bandymo stendo atpažinimo sistemos poveikis yra ir tai, kad per naująją Europos važiavimo ciklą *AdBlue* į SKR katalizatorių pradedamas įpurkšti jau pasiekus maždaug 130 °C, o ne maždaug 150 °C, kaip realios eksploatacijos sąlygomis. Atsakovė tvirtina, kad visa tai išmetamam NOx kiekiui neturi išmatuojamos įtakos, bet kokiu atveju neturi tokios įtakos, kuri būtų reikšminga ribinėms vertėms. Dėl temperatūrinio valdiklio atsakovė nurodo, kad išmetamųjų dujų recirkuliacija temperatūros diapazone nuo –24 iki +70 °C vyksta 100 %. Atsakovė

dėl viso pikto teikia neišvengiamos klaidos dėl draudžiamumo argumentą ir šiuo atžvilgiu remiasi hipotetiniu *Kraftfahrtbundesamt* patvirtinimu.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 17 Įžanginės pastabos: kiek tai susiję su pirmuoju procesu, pažymėtina, kad perkant transporto priemonę draudžiamas valdiklis, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalį, joje greičiausiai buvo. Kituose keturiuose procesuose rimtas požymis, kad draudžiamas valdiklis taip pat buvo, yra bandymo stendo atpažinimo sistema.
- 18 Kiek tai susiję su pirmuoju procesu, pažymėtina, kad išmetamųjų dujų recirkuliacija transporto priemonėje pradedama mažinti vėliausiai tuomet, kai aplinkos temperatūra būna +12 °C, todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, tai reiškia, kad yra draudžiamas temperatūrinis valdiklis, kuris nėra leidžiamas net išimties tvarka pagal Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 19 Be to, šiame procese, tikėtina, netenkinamas ir Reglamento Nr. 715/2007 5 straipsnio 2 dalies antro sakinio a punkte nustatytas dar vienas kriterijus, kad valdiklis negali veikti beveik ištisus metus, nes pirmiau nurodytuose trijuose procesuose išmetamųjų dujų recirkuliacija transporto priemonėse pradedama mažinti vėliausiai tuomet, kai aplinkos temperatūra būna maždaug +12 °C. O metinė vidutinė temperatūra Vokietijoje yra žemesnė nei maždaug +12 °C.
- 20 Kituose keturiuose procesuose nesutariama, ar dėl temperatūrinio valdiklio ir (arba) bandymo stendo atpažinimo sistemos padidėja išmetamųjų teršalų kiekis įprastomis važiavimo sąlygomis. Taigi šiuose procesuose negalima konstatuoti, kad naudojamas draudžiamas valdiklis, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 715/2007 3 straipsnio 10 punktą ir 5 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį, nors bandymo stendo atpažinimo sistema yra rimtas požymis, kad taip yra.
- 21 Teisei į žalos atlyginimą pagal BGB 826 straipsnį reikia, kad žalą padaręs asmuo būtų veikęs tyčia ir objektyviai pažeisdamas papročius. Pirmiau apibūdintais atvejais taip, atrodo, nėra.
- 22 Vis dėlto pirmiau apibūdintais atvejais gali egzistuoti transporto priemonių pirkėjų teisė į žalos atlyginimą pagal BGB 823 straipsnio 2 dalį. Remiantis naujausia BGH (*Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas)) jurisprudencija, BGB 823 straipsnio 2 dalimi, siejama su EG-FGV 6 straipsnio 1 dalimi ir 27 straipsnio 1 dalimi, ginamas transporto priemonės pirkėjo interesas nepatirti nuostolių dėl to, kad gamintojas pažeidė Sąjungos išmetamųjų dujų srities teisės aktus.
- 23 Kiek tai susiję su pirmuoju procesu, pažymėtina, kad atsakovė pažeidė Sąjungos išmetamųjų dujų srities teisės aktus tuo, kad naudojo draudžiamą temperatūrinį

valdiklį, o kituose keturiuose procesuose rimtas požymis, kad taip buvo, yra bandymo stendo atpažinimo sistema.

- 24 Teisės į žalos atlyginimą atsiradimo sąlyga taip pat yra tai, kad transporto priemonės gamintojas tiek, kiek tai susiję su valdikliu, turi būti elgęsis bent jau aplaidžiai. Preziumuojama transporto priemonės gamintojo kaltė. Visgi gamintojas gali įrodyti savo nekaltumą nurodydamas ir įrodydamas aplinkybes, dėl kurių jo veiksmai išimties tvarka neatrodo aplaidūs. Visų pirma, remiantis BGH jurisprudencija, gamintojas gali remtis neišvengiamos klaidos dėl draudžiamumo argumentu – tam jis turi konkrečiai nurodyti ir įrodyti klaidą dėl draudžiamumo, kaip tokią, ir jos neišvengiamumą. Su šia tema susijęs pirmasis prejudicinis klausimas.
- 25 Remiantis BGH jurisprudencija, teisė į žalos atlyginimą pagal BGB 823 straipsnio 2 dalį, siejamą su EG-FGV 6 straipsnio 1 dalimi ir 27 straipsnio 1 dalimi, reiškia vadinamąjį *mažą* žalos atlyginimą, t. y. pinigų sumos sumokėjimą. Reikalauti grąžinti už transporto priemonę sumokėtą sumą mainais už transporto priemonės grąžinimą ir nuosavybės perdavimą (vadinamasis *didelis* žalos atlyginimas) negalima. Be to, BGH nurodo, kad į žalos atlyginimo sumą turi būti įskaitoma kompensacija už naudojimąsi transporto priemone, jeigu ji kartu su likutine transporto priemonės verte viršija sumokėtą pirkimo kainą, atskaičius žalos atlyginimo sumą. Dėl šių problemų pateiktas antrasis prejudicinis klausimas.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo argumentai dėl konkrečių prejudicinių klausimų iš esmės yra tokie pat kaip dėl pirmojo ir trečiojo prejudicinių klausimų, pateiktų prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-666/23 (žr. to prašymo priimti prejudicinį sprendimą santraukos 25–34 ir 40–47 punktus).